

สถานการณ์สัตว์ป่าของไทย : ทำไมจึงต้องอนุรักษ์

วิฑูรย์ เวชประสิทธิ์

ประเทศต่าง ๆ ในโลกต่างก็มีสัตว์ที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติของตน ถ้าพูดถึงประเทศจีน ก็ต้องนึกถึง **หมีแพนด้า** เพราะเป็นหมีที่น่ารักเหมือนตุ๊กตา และมีอยู่แห่งเดียวในเมืองจีนเท่านั้น ถ้าพูดถึงออสเตรเลียก็ต้องมี **จิงโจ้** **นกคาสโซวารี** **ตุ่นปากเปิด** หรือ **หมีโคอาลา** ที่ชอบกินใบยูคาลิปตัสเป็นอาหาร ในอาฟริกา มี **ช้างอาฟริกัน** **ตัวโตใหญ่กว้าง** และยังมี **ฮิปโปโปเตมัส** **สิงโตยี่ราฟ** **ม้าลาย** **นกกระจอกเทศ** **ลิงกอริลลา** หรือ **กวางอิมพาลา** ที่มีลีลาการกระโดดได้สวยงามที่สุด ส่วนประเทศญี่ปุ่นก็มี **จามรี** เป็นเครื่องหมาย ในสหรัฐอเมริกา มี **จิวไบซัน** และ **กวางเรนเดียร์** แถบขั้วโลก ในขณะที่ประเทศไทยใช้ช้างเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติมาแต่ดั้งเดิม แม้จนปัจจุบันกองทัพเรือก็ยังคงใช้ธงชาติมีรูปช้างอยู่

สัตว์ป่านับว่ามีประโยชน์หลายด้าน ที่เห็นได้ชัดเจนอย่างหนึ่งคือ ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว หมีแพนด้าเพียงชนิดเดียวสามารถทำให้นักท่องเที่ยวจากไปเมืองจีนกันมากมาย บางประเทศถึงกับเชิญให้พาหมีแพนด้าไปแสดงในประเทศของตนเลยทีเดียว การเข้าชมสัตว์ป่าเป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่คึกคักอย่างหนึ่ง สวนสัตว์เป็นที่ที่เด็ก ๆ และผู้ใหญ่ไปเที่ยวกันตลอดเวลา บางคนก็เอาสัตว์ต่าง ๆ มาเลี้ยงเพื่อความเพลิดเพลินใจ เช่น เลี้ยงนกเขา นกกรงหัวจุก นกแก้ว นกขุนทอง นกโพระดก บางคนก็เลี้ยงสัตว์ใหญ่ เช่น ชะนีหรือเสือ เป็นต้น การเที่ยวชมสัตว์ป่า การถ่ายรูป การสังเกตพฤติกรรมของสัตว์ เป็นสิ่งที่ให้ความเพลิดเพลินซึ่งไม่สามารถวัดเป็นต้วเงินได้ว่ามีคุณค่าเพียงไร

ในด้านความสมดุลย์ของธรรมชาติ สัตว์ป่าทุกชนิดเป็นผู้ที่ช่วยรักษาความสมดุลย์ของระบบนิเวศน์ เช่น นกและแมลงช่วยแพร่ขยายพันธุ์ไม้ ช่วยกำจัดแมลง ช่วยทำลายศัตรูของมนุษย์

ช่วยกำจัดสิ่งปฏิกูล เช่น นกแร้งกินซากสัตว์ที่เน่าเปื่อย สัตว์ชนิดต่าง ๆ จะควบคุมซึ่งกันและกัน ทำให้ระบบนิเวศน์อยู่ในความสมดุลย์ตลอดเวลา ซึ่งมีผลดีต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก

ความสวยงามตามธรรมชาติของสัตว์ป่ายังเป็นแรงบันดาลใจให้คนมีอารมณ์อันสุนทรีย์ มีความอ่อนโยน จนสามารถจินตนาการออกมาเป็นบทกลอน บทเพลง ภาพวาด ภาพปั้น หรือภาพแกะสลัก เพลงเขมรไพร โยคนับว่าเป็นเพลงอมตะที่บรรยายชีวิตสัตว์ป่าและธรรมชาติของป่าเขาลำเนาไพรได้อย่างไพเราะ ภาพในจินตนาการเหล่านั้นคงจะไม่มีอีกแล้ว เพราะประโยชน์ที่เข้าดวงใจให้คนล่าสัตว์ก็คือเนื้ออันโอชะ และรายได้ที่ดี นอกจากคนจะชอบกินเนื้อสัตว์ป่าแล้ว สัตว์ป่ายังทำประโยชน์อื่น ๆ ได้อีก เช่น หนังจระเข้ใช้ทำกระเป๋า เข็มขัด งาช้างนำมาเจียรนัยผลิตเป็นสินค้าราคาแพง นอแรดใช้ทำยา ขนสัตว์ใช้ทำเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น การไล่ล่าของมนุษย์จึงเป็นไปอย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพทั้งและแรด ในอาฟริกาถูกฆ่าเอางาและนอปลั่งนับแสนตัวเพื่อเครื่องในพม่าและอินเดีย ถูกฆ่าเอาหนังมาขายเกลื่อนแถวชายแดนภาคเหนือ เนื้อสัตว์ที่มีอยู่แห่งเดียวในแถบลุ่มน้ำเจ้าพระยานับแสนเชือกจนคนล้ามือจับกินจนสูญพันธุ์ไปนานแล้ว

ในระยะปลายฤดูหนาวต่อต้านฤดูร้อน เป็นเวลาที่อากาศกำลังสดชื่น ทางตอนบนของประเทศค่อนข้างหนาวเย็น ส่วนทางภาคใต้อากาศกำลังสบาย มีสายฝนโปรยปรายลงมาเพียงเบาบาง ตอนเช้ามีหมอกปกคลุมอยู่เหนือยอดเขา เป็นทัศนียภาพที่สวยงาม ต้นไม้ใบหญ้าอุดมสมบูรณ์เป็นอาหารอันโอชะของเหล่าสัตว์ทั้งหลาย ปลายฤดูหนาวต่อต้านฤดูร้อนจึงนับเป็นเวลาที่เหมาะสมที่จะเป็นฤดูผสมพันธุ์ของสัตว์ แม้แต่ปลาในทะเลและแม่น้ำลำคลองก็เริ่มมีไข่เต็มท้อง สัตว์ป่าต่าง ๆ ก็เริ่มก่อกำเนิดชีวิตใหม่พร้อมที่จะทำรังหรือหาแหล่งที่เหมาะสมในการออกลูกต่อไป

นี่คือกฎของธรรมชาติที่เป็นไปตามวัฏจักรของชีวิตที่หมุนเวียนไปตามฤดูกาล เป็นเช่นนั้นมานานแสนนานและจะเป็นอยู่ต่อไปไม่มีวันจบสิ้น

แต่... วงจรชีวิตของสัตว์บางชนิดกำลังถูกคุกคามอย่างหนักจนเกือบจะสูญพันธุ์ไปจากโลกนี้เสียแล้ว ตัวการสำคัญที่เป็นผู้ทำลายสัตว์ให้ตายจากไป ก็ไม่ใช่ใครอื่น คือมนุษย์นี่เอง คนได้เข่นฆ่าทำลายสัตว์เรื่อยมาไม่เคยหยุดหย่อน มนุษย์ยุคโบราณล่าสัตว์เพียงเพื่อการยังชีพของพวกเขา

ยุคก่อนยังมีสัตว์ให้ล่ามากมาย จึงไม่มีผลกระทบต่อมากนัก แต่ในปัจจุบันมีทั้งการล่าเพื่อความสนุกสนาน และล่าเพื่อการค้า และมีวิธีล่าแปลก ๆ ไปจนถึงการใช้อาวุธร้ายแรง จึงทำให้ประชากรสัตว์ถูกรุกราน ทำลายให้ลดจำนวนลงไปอย่างน่าใจหาย

ในฤดูแล้ง... ป่าหลายแห่งจะถูกเผา เป้าหมายก็คือ ไฟจะทำให้สัตว์ตื่นตกใจวิ่งหนีเอาตัวรอด แล้วนักล่าที่คอยที่อยู่ก็จะจับไปฆ่าเป็นอาหารอย่างง่ายดาย ป่าในภาคอีสานหรือภาคเหนือ ซึ่งเป็นป่าดิบแล้งจะมีโอกาสถูกเป็นไฟป่าอย่างกว้างขวางทุก ๆ ปี ส่วนในภาคใต้ก็ไม่น้อยหน้า ป่าพรุจะถูกเผาด้วยความมุ่งหมายเดียวกัน ตามธรรมชาติในป่าพรุจะเป็นระบบนิเวศที่แปลกกว่าป่าอื่น ๆ เพราะเป็นเขตที่มีน้ำขัง มีป่าไม้เสม็ด และไม้พรุอื่น ๆ หนาแน่น จึงมีสัตว์ต่าง ๆ อาศัยอยู่ชุกชุม ตั้งแต่ปลา และสัตว์ป่าหลายชนิด เมื่อน้ำแห้งจนดินแตกกระแจะในฤดูแล้ง ชาวบ้านก็จะลงมือเผาป่าพรุกันทันที เพื่อจะล่าสัตว์มาเป็นอาหาร สัตว์ตัวโปรดจากป่าพรุก็คือเต้านั่นเอง

เต่า... สัตว์ที่ถูกขนานนามว่า มีอายุยืนที่สุดในบรรดาสัตว์ทั้งหลาย เมื่อถูกความร้อนจากเปลวไฟก็จะรีบตะเกียกตะกายขึ้นมาจากแหล่งหลบซ่อน แล้วจะถูกจับไปพร้อมชะตากรรม บางตัวถูกย่างรมควันจนสุก พวกที่ไม่ตายจะถูกเก็บรวบรวมใส่ภาชนะไปขายตามชุมชนหรือท้องตลาดทั่วไป

สัตว์ป่า... ไม่ว่าจะเป็สัตว์สงวนหรือคุ้มครอง ยังมีวางขายอยู่ตามท้องตลาดทั่วไป ในภาคเหนือเมื่อข้ามสะพานเชื่อมไทย - พม่า เข้าไปในดินแดนฝั่งใน นักอนุรักษ์คงจะต้องตกตลึงเมื่อตลาดแผงลอยทุกแผง ร้านทุกร้าน เป็นตลาดค้าสัตว์ป่าสมบูรณ์แบบ ไม่ว่าสัตว์มีชีวิตหรือซากสัตว์ มีตั้งแต่ เสือลายพาดกลอนตัวขนาดใหญ่ที่สุดเท่าที่ตัวมันจะใหญ่ได้ เก้ง กวาง ห้วยกระทิง ห้วยหมูป่า หนึ่ง เสือลายพาดกลอน หนึ่ง เสือดำ เสือดาว เขากวาง เขี้ยวสัตว์ และสิ่งของเครื่องใช้ที่ประดิษฐ์จากกระดูก เขา หรือหนังสัตว์ ตลอดไปจนถึงขนนกยูง นกออก นกหัวว่า น้ำมันเลี้ยงผา รวมทั้งสัตว์เล็กสัตว์น้อยอื่น ๆ อีกมากมาย

โดยเฉพาะหนังเสือทุกชนิดจะแขวนโชว์ไว้ให้ลูกค้าเลือกชมได้ตามความพอใจ บางตัวมีขนาดใหญ่มาก แขวนไว้ให้ส่วนหัวอยู่ติดขอบเพดานหลังคา ส่วนด้านหางลงมาองอยู่บนพื้นบ้านเลยทีเดียว หนังเสือแม่ลูกอ่อนถูกแขวนไว้บนราวไม้ไผ่ทำให้มองดูเหมือนเป็นตัวจริง หนังส่วนท้องหย่อน

ยานลงไป เป็นลักษณะเหมือนเสื้อแมลุก่อนกำลังเดินอยู่ ถ้าไปพบในป่า ก็คงน่ากลัวมาก แต่เมื่อกลายเป็นแค่หนังเสื้อก็ไม่น่ากลัวอะไร เหมือนกับคำพังเพยที่ว่า "เขียนเสื้อให้วัวกลัว" นั่นแหละ ถ้าวัวรู้แล้วมันคงไม่กลัว

หนังเสื้อดาวและเสื้อดำ มีวางขายมากกว่าเสื้อลายพาดกลอน มีหลายขนาดตั้งแต่ขนาดเล็ก ๆ ไปจนถึงขนาดใหญ่ตามมาตรฐานของเสื้อชนิดนี้ นักตกแต่งบ้านแบบชาฟาร์คิงจะชอบที่จะเอาไปทำพรมหรือประดับฝาผนัง เพราะมันมีลวดลายสวยงามมาก โดยเฉพาะลายเสื้อดาวของแท้เป็นลวดลายที่มีศิลป์ ส่วนหนังเสื้อดำนั้น ก็ดำมะเมื่อมจนเป็นมัน มีความงามไปอีกแบบหนึ่ง แต่ว่า.... **นี่คือของเล่นที่มนุษย์ได้มาจากความตายของสัตว์**

ผู้ที่ซื้อสินค้าสัตว์ป่าจากฝั่งไหน ผู้ขายจะบริการนำมาส่งให้จนผ่านด่านเข้ามาในฝั่งไทย และส่งให้จนถึงรถเลยทีเดียวนั้น หลังจากนั้นก็ผ่านได้ เพราะเมื่อมาถึงแผ่นดินไทยแล้วก็คือดินแดนแห่งเสรีภาพ ใครจะพกพาสิ่งใดไปถึงไหน ๆ ก็ได้ทั้งสิ้น

สำหรับตลาดสัตว์ป่าในเมืองไทยเองก็มีกระจายอยู่ทั่วไปทุกหัวระแหง ไม่ว่าจะในชนบทห่างไกลหรือในเมืองใหญ่ จะเป็นตลาดเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เอเยนต์ในชนบทจะรับซื้อจากชาวบ้านในท้องถิ่นของตน ชาวบ้านจะเป็นผู้ล่าทุกรูปแบบทั้งจับเป็นและจับตาย สัตว์ทุกชนิดที่ขวางหน้าจะถูกล่าอย่างไม่ไว้หน้า ไม่ว่าจะเป็นหมูป่า ค่าง ชะนี ลิง กระเจง อ้น เม่น อีเกะ กระรอก กระแต กระต่าย ตลอดจนสัตว์ใหญ่ ๆ เช่น ช้าง เสือ หมี ถ้ำมีในถิ่นนั้น ๆ รวมทั้งนกชนิดต่าง ๆ เช่น นกแก้ว นกเหยี่ยว นกเป็ดน้ำ นกเงือก นกขุนทอง นกกาเหว่า รวมความว่าเขาล่าทุกชนิดเท่าที่มีอยู่ในป่านั่นแหละ ส่วนราคาที่ชาวบ้านขายแก่พ่อค้าก็ไม่แพงนัก แต่เมื่อเข้าสู่ระบบตลาดแล้ว ราคาจะสูงขึ้นตามลำดับ เอเยนต์ก็จะนำส่งเข้ากรุงเทพฯ มุ่งสู่ตลาดนัดสวนจตุจักร หรือร้านค้ารายใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอยู่เกลื่อนกลาด ผู้ค้ารายใหญ่ ๆ เหล่านี้ คือ ผู้จัดจำหน่ายในกรุงเทพมหานคร และเป็นผู้ส่งออกสัตว์ป่าไปขายยังต่างประเทศทั่วโลก

ถึงเวลาแล้วที่จะต้องหยุดล่าสัตว์ป่ากันเสียที และหันมาอนุรักษ์กันอย่างจริงจัง เพราะถ้าปล่อยให้สัตว์ป่าอยู่อย่างโดดเดี่ยวเช่นที่ผ่านมาสัตว์คงจะอยู่ไม่ได้เสียแล้ว เมื่อกระแสการพัฒนา

ก้าวไปไม่หยุดยั้ง ความเจริญไปถึงไหน สัตว์ป่าก็เดือดร้อนไปทันที เพราะมันไม่รู้ว่าความเจริญคืออะไร บางทีคนเราเองก็ไม่เข้าใจเหมือนกันว่าความเจริญคืออะไร คิดว่าถ้าทำลายป่าให้หมด แล้วสร้างเมืองขึ้นมาแทน นั่นคือความเจริญซึ่งอาจไม่ถูกต้องนัก

คนจึงควรช่วยในการดูแลป้องกันรักษาและขยายพันธุ์สัตว์ป่าให้มากขึ้น สัตว์ป่าบางอย่างมีคุณค่าในทางเศรษฐกิจสูงก็ควรสนับสนุนให้มีการเพาะเลี้ยงได้ เช่น เก้ง กวาง นกยูง ไก่ฟ้า จระเข้ เป็นต้น แต่สัตว์ป่าส่วนใหญ่ไม่เหมาะในการเลี้ยงนิสัยของสัตว์ป่าจะไม่มีวันเชื่อง วิทยุณป่าจะบอกให้สัตว์คืนสู่ป่าตลอดเวลา จึงควรปล่อยให้สัตว์ป่ามีชีวิตอยู่คู่ป่าจะดีกว่า

ความหวังที่จะรักษาชีวิตสัตว์ป่าเหล่านี้เอาไว้ให้ได้ จึงอยู่ที่การจัดให้มีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่า และอุทยานสัตว์ป่า ในขณะนี้มีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอยู่ทั่วประเทศจำนวน 24 แห่ง คิดเป็นพื้นที่ 12.45 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 3.9 ของพื้นที่ประเทศ เขตห้ามล่าสัตว์ป่ามี 24 แห่ง พื้นที่ 1.46 ล้านไร่ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติสัตว์ป่า 8 ศูนย์ และอุทยานสัตว์ป่า 2 แห่ง คือที่ป่าลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์ และอุทยานสัตว์ป่าเขาพระแทว จังหวัดภูเก็ต

สัตว์ปาล้วนน่ารัก จงช่วยกันพิทักษ์คุ้มครองไว้ - สัตว์ป่าทุกชนิด รักชีวิตเหมือนท่าน -